

Skognæringens økonomiske betydning for kystfylkene

Knut Ingar Westeren

Skognæringens økonomiske betydning for kystfylkene

Knut Ingar Westeren

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Arbeidsnotat nr 221

Avdeling for samfunn, næring og natur

ISBN 978-82-7456-515-9

ISSN 1501-6285

Steinkjer 2007

Forord.

Initiativet til dette prosjektet kom fra Nord-Trøndelag fylkeskommune ved Mathias Sellæg og fra Landbruksavdelingen hos fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Som kjent er det satt i gang et prosjekt kalt "Kystskogbruket", Nord-Trøndelag fylkeskommune (2006), hvor alle fylker som ligger langs kysten fra Rogaland til Finmark er med. Det var interesse innen rammen av dette prosjektet for å få gjort en utredning om hvilken betydning skognæringen har i kystfylkene.

Ansvarlig for prosjektet ved HINT er professor Knut Ingar Westeren og det rettes en takk til Mathias Sellæg ved Nord-Trøndelag fylkeskommune og Even Ystgård ved

Landbruksavdelingen hos fylkesmannen i Nord-Trøndelag for interessante diskusjoner og bistand. Videre rettes en takk til Knut Ø. Sørensen i Statistisk Sentralbyrå for bistand til å få fram tall fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap.

Steinkjer februar 2007.

Knut Ingar Westeren

Prosjektleder

Innhold

Forord	i
1 Innledning	1
2 Nærmere om skognæringens økonomiske betydning for kystfylkene	3
3 Om produksjon og verdiskapning i Nasjonalregnskapet og Fylkesfordelt nasjonalregnskap	12
Referanser	14
Vedlegg	15

SKOGNÆRINGENS ØKONOMISKE BETYDNING FOR KYSTFYLKENE.

1. Innledning

I dette prosjektet vil vi analysere skognæringens betydning for kystfylkene i Norge og de fylker som i denne sammenhengen defineres som kystfylker er Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Blant disse fylkene er det kun Nord-Trøndelag som kan sies å være et tradisjonelt skogfylke i den forstand at skognæringen har mer enn 5 % av den totale skogproduksjonen i landet.

De analyser som presenteres i dette notatet er i hovedsak basert på tall fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap (FN). I kapittel 3 er det nærmere redegjort for hvordan fylkesfordelt nasjonalregnskap er bygd opp og hvordan tallgrunnlaget kommer fram.

De første fylkesfordelte nasjonalregnskap for Norge kom rundt 1970 og siden 1998 har vi hatt fylkesfordelt nasjonalregnskap for hvert år, det nyeste datasettet er for 2003. Fylkesfordelt nasjonalregnskap kan brukes til å gjøre næringsmessige analyser for å se hvilken betydning de forskjellige produksjonsaktiviteter har i fylkene, og det kan også brukes til å si noe om hvilken velstand og inntekter vi har i de forskjellige fylkene.

I tabell 1 har vi hentet tall fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap for å se på bruttonasjonalprodukt (BNP) pr. innbygger og andre tall for produksjon og inntekt for fylkene i Norge. De to første kolonnene i Tabell 1 sier noe om hvilken verdiskapning (bruttonasjonalprodukt) vi har pr. innbygger og pr. sysselsatt. Det største bruttonasjonalprodukt pr. innbygger viser tallene at vi finner i fylker som enten består av en stor by som Oslo eller fylker med store byer som Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag, samt fylker i det sentrale østlandsområdet.

I tabellen finner vi videre indekstall og av disse fremgår det at det er spesielt spredtbygde fylker i sørlige deler av Norge samt de fire nordligste fylkene som har lave BNP-tall pr. sysselsatt. Det samme mønsteret finner vi når vi ser på disponibel inntekt pr. innbygger hvor spredtbygde fylker i Sør-Norge som Hedmark, Oppland, Telemark og Sogn og Fjordane har lave disponible inntekter i tillegg til de fire nordligste fylkene.

Tabell 1: Nasjonalregnskapstall per innbygger og per sysselsatt i 2003.

	Bruttonasjonalprodukt (BNP) per innbygger. Kroner	Bruttonasjonalprodukt (BNP) per sysselsatt. Kroner	Husholdningsskonsum per innbygger. Kroner	Disponibel inntekt per innbygger. Kroner	BNP per innbygger. Indeks	BNP per sysselsatt. Indeks
Hele landet	345 409	689 136	151 232	170 963		
Landet ekskl. kontinentalsokkelen og Svalbard mv.	278 048	557 788	151 232	170 963	100	100
Østfold	215 995	527 908	146 159	164 529	78	95
Akershus	265 823	555 361	159 842	182 325	96	100
Oslo	508 832	623 170	181 918	209 013	183	112
Hedmark	226 852	540 038	136 754	159 586	82	97
Oppland	216 902	502 917	138 210	155 486	78	90
Buskerud	242 017	550 113	149 234	171 404	87	99
Vestfold	234 324	554 935	153 737	176 528	84	99
Telemark	219 604	532 146	138 730	159 751	79	95
Aust-Agder	210 680	530 732	142 815	162 598	76	95
Vest-Agder	240 178	551 006	152 665	167 776	86	99
Rogaland	302 160	599 569	156 841	171 888	109	107
Hordaland	284 722	573 530	153 792	169 365	102	103
Sogn og Fjordane	236 722	494 893	143 716	152 948	85	89
Møre og Romsdal	253 789	561 412	149 640	165 224	91	101
Sør-Trøndelag	267 755	541 600	139 765	160 762	96	97
Nord-Trøndelag	203 237	480 074	130 921	144 933	73	86
Nordland	222 461	502 612	130 782	153 060	80	90
Troms	231 774	466 724	138 424	158 699	83	84
Finnmark	201 480	447 909	141 816	158 953	72	80
Kontinentalsokkelen	-	24 599 760	-	-	-	-

(Kilde SSB 2006)

2. Nærmere om skognæringens økonomiske betydning for kystfylkene.

I denne analysen bruker vi Statistisk Sentralbyrå sin vanlige oppdeling av næringer i Fylkesfordelt nasjonalregnskap på om lag femti sektorer. Primærskogbruket er plassert i sektor nr. 2 som heter skogbruk og hovedaktiviteten der er hogst og produksjon av tømmer. Videre ser vi på sektoren tre- og trevareindustri og sektoren treforedling. Eksempler på viktige aktiviteter i tre- og trevareindustrien er sagbruk, produksjon av vinduer, dører, osv. og ferdighusproduksjon. I treforedlingsindustrien har vi viktige produkter som papir, tremasse og cellulose.

I tabellene som følger brukes to sentrale begreper, det ene er produksjon i sektoren og det andre er bruttoprodukt i sektoren. Det er nærmere redegjort for hva som ligger i disse begrepene i kapittel 3, men kort sagt kan man si at produksjon i sektoren er verdien (uten merverdiavgift) av de produktene som produseres, eller kort sagt verdiene av omsetningen regnet uten moms, men med produktsubsidier. Med begrepet bruttoprodukt menes verdiskapning i den forstand at vi har tatt verdien av produksjonen og trukket fra produktinnsatsen. Produktinnsatsen er verdien av anvendte råvarer, andre innsatsvarer og tjenester. Videre kan vi si at bruttoproduktet som verdiskapning representerer verdien av all arbeidskraft og kapital (både egenkapital, fremmedkapital og kapital slit) som har bidratt i produksjon av varen.

Tabell 2 viser bruttoproduktet i skogbruket fra 1998 til 2003 i millioner kroner og løpende priser. Av tabellen fremgår det at kystfylkene har hatt en andel av bruttoproduktet i skogbruket på fra rundt 16 – 19 % i det nevnte tidsrommet og at denne andelen har vært relativt stabil. For hele landet ser vi at verdiskapningen har ligget på nær fem milliarder kroner i hele perioden. Bruttoproduktet har gått noe ned i skogfylker som Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, mens store skogfylker som Hedmark, Oppland, og Buskerud viser en temmelig stabil trend, men med noen årlige svingninger. I resten av landet, det vil si indre og sentrale deler av Sør-Norge samt Agder-fylkene, så ser vi en del endringer fra år til år uten at det er klare trender med hensyn til oppgang eller nedgang.

Tabell 2: Bruttoprodukt i skognæringen 1998 – 2003, mill. kr. og løpende priser.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01 Østfold	249	254	272	276	286	304
02 Akershus	392	382	357	356	366	378
03 Oslo	24	27	30	23	36	24
04 Hedmark	1328	1326	1177	1308	1354	1313
05 Oppland	670	613	717	638	653	685
06 Buskerud	541	533	470	506	603	585
07 Vestfold	175	168	175	156	152	151
08 Telemark	454	440	412	406	396	357
09 Aust-Agder	250	232	190	230	221	215
10 Vest-Agder	103	101	78	115	105	112
Sum andre fylker	4186	4076	3878	4014	4172	4124
Andel i %	82,35	83,13	80,91	81,09	81,84	82,71
11 Rogaland	31	29	29	26	40	40
12 Hordaland	55	54	47	71	65	57
14 Sogn og Fjordane	71	52	47	59	60	59
15 Møre og Romsdal	64	56	48	72	75	70
16 Sør-Trøndelag	198	198	220	191	176	173
17 Nord-Trøndelag	352	316	361	318	317	304
18 Nordland	93	96	120	145	132	113
19 Troms	27	25	41	50	56	42
20 Finnmark	6	1	2	4	5	4
Sum kystfylker	897	827	915	936	926	862
Andel i %	17,65	16,87	19,09	18,91	18,16	17,29
Total landet	5083	4903	4793	4950	5098	4986

(Kilde SSB 2006)

Tabellene 3 og 4 viser verdien av produksjon i skogbruk, tre og trevareindustri samt treforedling i 1998 og 2003. Tallene viser at uansett om vi ser på uttrykk for omsetning (Tabell 3 og 4) eller verdiskapning (Tabell 5 og 6), så er andelene om lag de samme. Tallene viser at kystfylkene hadde vel 17 % av produksjonen i skogbruket både i 1998 og 2003. Videre er det slik at kystfylkene hadde nær 30 % av produksjonen i tre- og trevareindustrien og 20 % av produksjonen av treforedling. Når det gjelder tre- og trevareindustrien, så er denne rimelig jevnt fordelt i kystfylkene fra og med Rogaland til og med Nordland mens Troms og Finnmark har relativt beskjeden produksjon her. Ser man landet under ett, så er Hedmark fylket hvor tre- og trevareindustrien har et meget stort omfang sett i forhold til andre produksjonsaktiviteter.

Når det gjelder treforedling, så er bildet slik at vi i Norge har tre store treforedlingsfylker og dette er Østfold, Buskerud og Nord-Trøndelag. Om vi ser på utviklingen fra 1998 til 2003, så holder

aktiviteten seg oppe i volum i Østfold mens den reduseres betraktelig i Buskerud og en mindre reduksjon i Nord-Trøndelag.

Tabell 3: Verdi av produksjon i skogbruk, tre- og trevareindustri og treforedling i 1998, mill. kr. og løpende priser.

	Total produksjon i landet	Andel i %	Skogbruk	Andel i %	Tre- og trevareindustri	Andel i %	Treforedling	Andel i %
Østfold	80474	4,09	331	4,90	642	3,63	6961	35,28
Akershus	170143	8,65	521	7,71	1182	6,69	134	0,68
Oslo	403062	20,49	31	0,46	134	0,76	136	0,69
Hedmark	55693	2,83	1766	26,15	4060	22,97	84	0,43
Oppland	48139	2,45	888	13,15	1542	8,72	1	0,01
Buskerud	83909	4,27	719	10,65	1103	6,24	5748	29,13
Vestfold	74429	3,78	233	3,45	1321	7,47	754	3,82
Telemark	60194	3,06	603	8,93	480	2,72	1121	5,68
Aust-Agder	31264	1,59	332	4,92	624	3,53	84	0,43
Vest-Agder	64815	3,29	137	2,03	1398	7,91	856	4,34
Sum andre fylker	1072122	54,50	5561	82,34	12486	70,65	15879	80,49
Rogaland	169634	8,62	41	0,61	1035	5,86	201	1,02
Hordaland	171111	8,70	72	1,07	645	3,65	156	0,79
Sogn og Fjordane	42121	2,14	97	1,44	438	2,48	75	0,38
Møre og Romsdal	98453	5,00	84	1,24	580	3,28	172	0,87
Sør-Trøndelag	87690	4,46	263	3,89	785	4,44	589	2,99
Nord-Trøndelag	39553	2,01	469	6,94	909	5,14	2637	13,37
Nordland	74169	3,77	123	1,82	626	3,54	19	0,10
Troms	46483	2,36	36	0,53	156	0,88	2	0,01
Finnmark	22032	1,12	8	0,12	14	0,08	0	0,00
Sum kystfylker	751246	38,19	1193	17,66	5188	29,35	3851	19,52
Kontinentalsokkelen	143874	7,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00
SUM	1967240	100,00	6754	100,00	17674	100,00	19729	100,00

(Kilde SSB 2006)

Tabell 4: Verdi av produksjon i skogbruk, tre og trevareindustri og treforedling i 2003, mill. kr. og løpende priser.

	Total produksjon i landet	Andel i %	Skogbruk	Andel i %	Tre- og trevareindustri	Andel i %	Treforedling	Andel i %
Østfold	101754	3,90	393	6,09	890	4,82	6814	40,06
Akershus	241379	9,26	490	7,59	1338	7,25	569	3,35
Oslo	483867	18,56	31	0,48	145	0,79	43	0,25
Hedmark	72517	2,78	1700	26,35	3772	20,44	96	0,56
Oppland	64756	2,48	888	13,76	1561	8,46	1	0,01
Buskerud	100379	3,85	759	11,76	992	5,38	4444	26,13
Vestfold	98419	3,78	195	3,02	1183	6,41	329	1,93
Telemark	66317	2,54	464	7,19	503	2,73	955	5,61
Aust-Agder	36250	1,39	279	4,32	833	4,51	133	0,78
Vest-Agder	72021	2,76	144	2,23	1619	8,77	515	3,03
Sum andre fylker	1337659	51,32	5343	82,81	12836	69,55	13899	81,71
Rogaland	205534	7,89	50	0,77	1205	6,53	191	1,12
Hordaland	237907	9,13	73	1,13	722	3,91	112	0,66
Sogn og Fjordane	47648	1,83	76	1,18	537	2,91	88	0,52
Møre og Romsdal	112101	4,30	90	1,39	536	2,90	127	0,75
Sør-Trøndelag	120566	4,63	224	3,47	802	4,35	545	3,20
Nord-Trøndelag	46993	1,80	393	6,09	848	4,59	2030	11,93
Nordland	89969	3,45	144	2,23	736	3,99	16	0,09
Troms	59989	2,30	54	0,84	207	1,12	3	0,02
Finnmark	24013	0,92	5	0,08	25	0,14		0,00
Sum kystfylker	944720	36,25	1109	17,19	5618	30,44	3112	18,30
Kontinentalsokkelen	324052	12,43		0,00		0,00		0,00
SUM	2606429	100,00	6452	100,00	18455	100,00	17010	100,00

(Kilde SSB 2006)

Tabell 5 og 6 gir tilsvarende tall for verdiskapningen (bruttoprodukt) i de samme næringene. I hovedsak kan man si at mønsteret her er det samme i den forstand at kystfylkene både i 1998 og 2003 har en produksjon på rundt 17 % av totalen i skogbruket.

Tabell 5: Bruttoprodukt i skogbruk, tre og trevareindustri og treforedling i 1998, mill. kr. og løpende priser.

	Brutto- produkt i landet	Andel i %	Skogbruk	Andel i %	Tre- og trevare- industri	Andel i %	Trefor- edling	Andel i %
Østfold	37502	3,75	249	4,9	184	3,49	1731	29,78
Akershus	83668	8,36	392	7,71	352	6,68	54	0,93
Oslo	202985	20,28	24	0,47	40	0,76	43	0,74
Hedmark	27948	2,79	1328	26,13	946	17,96	19	0,33
Oppland	25772	2,57	670	13,18	435	8,26	1	0,02
Buskerud	41224	4,12	541	10,64	326	6,19	1590	27,35
Vestfold	33358	3,33	175	3,44	391	7,42	264	4,54
Telemark	28726	2,87	454	8,93	135	2,56	405	6,97
Aust-Agder	15493	1,55	250	4,92	227	4,31	24	0,41
Vest-Agder	29411	2,94	103	2,03	484	9,19	230	3,96
Sum andre fylker	526087	52,56	4186	82,35	3520	66,82	4361	75,03
Rogaland	78119	7,8	31	0,61	409	7,77	82	1,41
Hordaland	80282	8,02	55	1,08	232	4,4	60	1,03
Sogn og Fjordane	18888	1,89	71	1,4	154	2,92	19	0,33
Møre og Romsdal	44378	4,43	64	1,26	186	3,53	45	0,77
Sør-Trøndelag	44903	4,49	198	3,9	275	5,22	139	2,39
Nord-Trøndelag	19060	1,9	352	6,93	266	5,05	1100	18,92
Nordland	36867	3,68	93	1,83	168	3,19	6	0,1
Troms	23798	2,38	27	0,53	50	0,95	1	0,02
Finnmark	11210	1,12	6	0,12	6	0,11	0	0
Sum kystfylker	357505	35,71	897	17,66	1746	33,14	1452	24,97
Kontinentalsokkelen	117396	11,73	0	0	0	0	0	0
SUM	1000989	100	5083	100	5267	100	5813	100

(Kilde SSB 2006)

Tabell 6: Bruttoprodukt i skogbruk, tre og trevareindustri og treforedling i 2003, mill. kr. og løpende priser.

	Brutto- produkt i landet	Andel i %	Skogbruk	Andel i %	Tre- og trevare- industri	Andel i %	Trefor- edling	Andel i %
Østfold	49992	3,50	304	6,10	261	4,27	2258	45,44
Akershus	115821	8,10	378	7,58	338	5,52	220	4,43
Oslo	239049	16,71	24	0,48	59	0,96	26	0,52
Hedmark	38582	2,70	1313	26,33	1011	16,53	21	0,42
Oppland	35897	2,51	685	13,74	488	7,98	1	0,02
Buskerud	53020	3,71	585	11,73	320	5,23	1246	25,08
Vestfold	46743	3,27	151	3,03	420	6,87	111	2,23
Telemark	32950	2,30	357	7,16	120	1,96	311	6,26
Aust-Agder	19632	1,37	215	4,31	306	5,00	37	0,74
Vest-Agder	34765	2,43	112	2,25	600	9,81	-209	-4,21
Sum andre fylker	666451	46,60	4124	82,71	3923	64,12	4022	80,94
Rogaland	106101	7,42	40	0,80	536	8,76	71	1,43
Hordaland	114790	8,03	57	1,14	330	5,39	45	0,91
Sogn og Fjordane	22947	1,60	59	1,18	184	3,01	30	0,60
Møre og Romsdal	56605	3,96	70	1,40	217	3,55	26	0,52
Sør-Trøndelag	65474	4,58	173	3,47	319	5,21	84	1,69
Nord-Trøndelag	23554	1,65	304	6,10	219	3,58	691	13,91
Nordland	49500	3,46	113	2,27	298	4,87	2	0,04
Troms	33088	2,31	42	0,84	85	1,39	1	0,02
Finnmark	13484	0,94	4	0,08	9	0,15		0,00
Sum kystfylker	485543	33,95	862	17,29	2197	35,91	950	19,12
Kontinentalsokkelen	278256	19,46		0,00		0,00		0,00
SUM	1430249	100,00	4986	100,00	6118	100,00	4969	100,00

(Kilde SSB 2006)

Tabell 7 og 8 gir et bilde av hvilken verdiskapning som foregår i de nevnte næringene i 2003. Det interessante er her å se på forholdet mellom verdi av produksjon, verdiskapning og produktinnsats. Om vi ser på verdiskapning i landet under ett, så er det slik at summen av bruttoproduktene i alle fylker samt kontinentalsokkelen gir landets bruttonasjonalprodukt. I tabell 7 så ser vi at bruttonasjonalproduktet utgjør litt over halvparten (54,87 %) av verdien av produksjonen. Det vil si at som et gjennomsnitt for Norge er det slik at når vi produserer en omsetning tilsvarende 100 kroner, så er verdiskapningen litt i overkant av 50 kroner.

Om vi ser på bildet for skogbruket, så er det nokså forskjellig fra gjennomsnittet fra all produksjon i landet, siden bruttoproduktet (verdiskapningen) i skogbruket utgjør vel 77 % av produksjonsverdien. Grunnen til dette er at det trengs relativt lite produktinnsats for å produsere

tømmer. Viktig vareinnsats i skogbruket er drivstoff og utgifter til reparasjoner og vedlikehold av utstyr, men merk at kapitalutgifter og kapitalslit ikke regnes som vareinnsats. Tallene for den andel produktinnsatsen utgjør av produksjonsverdien endrer seg svært lite mellom fylkene.

Om vi ser på sektorene tre- og trevareindustri og treforedling så er bildet et helt annet. I treforedlingsindustrien ligger andelen av vareinnsats på rundt 70 % av den totale produksjonsverdien. Dette forklares ved at kostnadene ved å produsere treforedlingsprodukter i stor grad er knyttet til kjøp av tømmer og kjøp av energi. Det samme er tilfellet i tre- og trevareindustrien hvor kostnadene til kjøp av råvarer og halvfabrikata også er betydelige.

I tre og trevareindustrien er det også relativt store forskjeller mellom fylkene på hvor stor andel bruttoproduktet utgjør av produksjonsverdien. Andelen er lav i Hedmark og Nord-Trøndelag da det er et relativt stort innslag av sagbruk i denne sektoren. Grovt sett er det slik at jo større foredlingsgrad man har for produktene i sektoren, jo større andel utgjør bruttoproduktet av produksjonsverdien. Som vedlegg til denne rapporten vises to tabeller som forteller hvilket bruttoprodukt og hvilke produksjonsverdier alle sektorer har i alle fylker.

Tabell 7: Produksjonsverdi, bruttoprodukt og produktinnsats i hele landet og i skogbruk for 2003, mill. kr.

	Sum total produksjon				Skogbruk			
	Produk- sjonsverdi	Brutto- produkt	Produkt- innsats	Brutto- produkt i % av produksjon	Produk- sjonsverdi	Brutto- produkt	Produkt- innsats	Brutto- produkt i % av produksjon
Østfold	101754	49992	51762	49,13	393	304	89	77,35
Akershus	241379	115821	125558	47,98	490	378	112	77,14
Oslo	483867	239049	244818	49,40	31	24	7	77,42
Hedmark	72517	38582	33935	53,20	1700	1313	387	77,24
Oppland	64756	35897	28859	55,43	888	685	203	77,14
Buskerud	100379	53020	47359	52,82	759	585	174	77,08
Vestfold	98419	46743	51676	47,49	195	151	44	77,44
Telemark	66317	32950	33367	49,69	464	357	107	76,94
Aust-Agder	36250	19632	16618	54,16	279	215	64	77,06
Vest-Agder	72021	34765	37256	48,27	144	112	32	77,78
Sum fylker	1337659	666451	671208	49,82	5343	4124	1219	77,19
Rogaland	205534	106101	99433	51,62	50	40	10	80
Hordaland	237907	114790	123117	48,25	73	57	16	78,08
Sogn og Fjordane	47648	22947	24701	48,16	76	59	17	77,63
Møre og Romsdal	112101	56605	55496	50,49	90	70	20	77,78
Sør-Trøndelag	120566	65474	55092	54,31	224	173	51	77,23
Nord-Trøndelag	46993	23554	23439	50,12	393	304	89	77,35
Nordland	89969	49500	40469	55,02	144	113	31	78,47
Troms	59989	33088	26901	55,16	54	42	12	77,78
Finnmark	24013	13484	10529	56,15	5	4	1	80
Sum kystfylker	944720	485543	459177	51,40	1109	862	247	77,73
Kontinentalsokkelen	324052	278256	45796	85,87	0			
SUM	2606429	1430249	1176180	54,87	6452	4986	1466	77,28

(Kilde SSB 2006)

Tabell 8: Produksjonsverdi, bruttoprodukt og produktinnsats i tre- og trevareindustri og i treforedling, for 2003, mill. kr.

	Tre- og trevareindustri				Treforedling			
	Produk- sjonsverdi	Brutto- produkt	Produkt- innsats	Brutto- produkt i % av produksjon	Produk- sjonsverdi	Brutto- produkt	Produkt- innsats	Brutto- produkt i % av produksjon
Østfold	890	261	629	29,33	6814	2258	4556	33,14
Akershus	1338	338	1000	25,26	569	220	349	38,66
Oslo	145	59	86	40,69	43	26	17	60,47
Hedmark	3772	1011	2761	26,80	96	21	75	21,88
Oppland	1561	488	1073	31,26	1	1	0	100,00
Buskerud	992	320	672	32,26	4444	1246	3198	28,04
Vestfold	1183	420	763	35,50	329	111	218	33,74
Telemark	503	120	383	23,86	955	311	644	32,57
Aust-Agder	833	306	527	36,73	133	37	96	27,82
Vest-Agder	1619	600	1019	37,06	515	-209	724	-40,60
Sum fylker	12836	3923	8913	30,56	13899	4022	9877	28,94
Rogaland	1205	536	669	44,48	191	71	120	37,17
Hordaland	722	330	392	45,71	112	45	67	40,18
Sogn og Fjordane	537	184	353	34,26	88	30	58	34,09
Møre og Romsdal	536	217	319	40,49	127	26	101	20,47
Sør-Trøndelag	802	319	483	39,78	545	84	461	15,41
Nord-Trøndelag	848	219	629	25,83	2030	691	1339	34,04
Nordland	736	298	438	40,49	16	2	14	12,50
Troms	207	85	122	41,06	3	1	2	33,33
Finnmark	25	9	16	36,00	0			
Sum kystfylker	5618	2197	3421	39,11	3112	950	2162	30,53
Kontinentalsokkelen	0				0			
SUM	18455	6118	12337	33,15	17010	4969	12041	29,21

(Kilde SSB 2006)

3. Om produksjon og verdiskapning i Nasjonalregnskapet og Fylkesfordelt nasjonalregnskap.

Både i dette notatet og i diskusjoner om produksjonsomfang og verdiskapning er det nødvendig å skille mellom begrepene produksjon og bruttoprodukt. I Nasjonalregnskapet har vi følgende definisjoner, Statistisk Sentralbyrå (2007)

Produksjon: *”Verdien av varer og tjenester fra innenlandsk produksjonsaktivitet, dvs. fra markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og ikke-markedsrettet virksomhet i offentlig forvaltning og i ideelle organisasjoner.”*

Verdien av produksjon kan beregnes i **basisverdi**, det vil si at produktsubsidier er inkludert, men ikke merverdiavgift eller andre produktskatter. Meningen er at basisverdien skal gi inntrykk av hva produsenten sitter igjen med som et resultat av produksjonsprosessen, det vil si etter at subsidier er mottatt og avgifter betalt.

Bruttoprodukt: *”Verdiskaping fra innenlandsk produksjonsaktivitet i en næring (eller totalt for alle næringer) er definert som produksjon minus produktinnsats.”*

Bruttonasjonalprodukt (BNP) er en indikator for samlet verdiskaping i et land, og gir samtidig uttrykk for opptjent bruttoinntekt fra innenlandsk produksjonsaktivitet. BNP kan måles i basisverdi eller markedsverdi. Målt i markedsverdi og kan BNP defineres og bestemmes ut fra tre ulike hovedmetoder: produksjonsmetoden (I), utgiftsmetoden (II) og inntektsmetoden (III).

(I) Produksjonsmetoden

$BNP = \text{Bruttoprodukt i basisverdi} + \text{Produktskatter} - \text{Produktsubsidier}$

(II) Utgiftsmetoden

$BNP = \text{Konsum i alt} + \text{Bruttoinvestering i fast realkapital} + \text{Lagerendring} + \text{Eksport} - \text{Import}$

(III) Inntektsmetoden

$= \text{Lønnskostnader} + \text{Driftsresultat} + \text{Kapitalslit} + \text{Produksjonsskatter} - \text{Produksjonssubsidier}$

Produktinnsats: *”Verdien av anvendte innsatsvarer- og tjenester i innenlandsk produksjonsaktivitet, unntatt kapitalslit (bruk av fast realkapital).”*

Produktinnsatsen gjelder kun den andel av innkjøpte varer og tjenester som er anvendt i produksjonsprosessen, ikke alle innkjøpte varer og tjenester.

Fylkesfordelt nasjonalregnskap (FNR) har blitt laget i Statistisk Sentralbyrå (SSB) siden 1970 og om lag hver tredje år fram til 1998, og årlig fra 1998 og fram til 2003. Fylkesfordelt nasjonalregnskap bygger på det endelig årlige nasjonalregnskapet. Alle tall for verdi av produksjon og bruttoprodukt fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap er oppgitt i basisverdi i dette notatet.

Referanser

Nord-Trøndelag fylkeskommune: Kystskogbruket, Prosjektbeskrivelse. Steinkjer 2006.

Statistisk Sentralbyrå: Nasjonalregnskap 2007 (Nettadresse: www.ssb.no/emner/09). Oslo 2007.

Statistisk Sentralbyrå: Fylkesfordelt nasjonalregnskap, spesialkjøring 2006. Oslo 2006.

Vedlegg

Tabell V1: Produksjon i alle fylker og næringer, 2003 i basisverdi, mill. kr.

Næringsnavn	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Kontinental-sokkeløen	Sum Norge	
Sum	101754	241379	483867	72517	64756	100379	98419	66317	36250	72021	205534	237907	47648	112101	120566	46993	89969	59989	24013	324052	2606429	
Jordbruk	1486	1285	66	2253	2226	1215	1352	572	333	452	3605	1222	1134	1416	1593	2277	1099	427	207	*	24219	
Skogbruk	393	490	31	1700	888	759	195	464	279	144	50	73	76	90	224	393	144	54	5	*	6452	
Fiske og fiskeoppdrett	46	2	0	0	0	3	14	22	69	323	1468	3213	1388	4155	1189	938	3588	1611	1582	*	19611	
Olje- og gassutvinning	2	1861	1538	0	0	1	1	92	1	2	20359	3008	16	249	957	258	0	144	-	299958	328445	
Bergverksdrift	192	448	146	304	193	252	776	211	134	43	1301	262	265	867	185	171	419	35	424	*	7586	
Fiskeforedling	397	0	41	77	*	*	324	*	6	*	2474	2053	1391	5529	1129	371	*	2000	*	*	20864	
Næringsmiddelindustri	9658	6316	10110	7813	3686	2465	6710	1134	558	*	11315	6374	4135	5966		3832	3814	2347	452	*	96834	
Tekstilindustri	556	*	217	*	418	103	131	*	*	319	584	996	298	814	267	23	218	126	14	*	5539	
Tre- og trevareindustri	890	1338	145	3772	1561	992	1183	503	833	1619	1205	722	537	536	802	848	736	207	25	*	18455	
Treforedling	6814	569	43	96	1	4444	329	955	133	515	191	112	88	127	545	2030	16	3	-	*	17010	
Forlag og grafisk	1149	2740	17787	748	812	795	1335	672	301	560	2252	2359	278	668	1944	313	631	624	170	*	36140	
Kjemisk industri	3751	2961	7643	699	3	1500	11007	9478	416	*	768	18144	*	3494	501	*	1776	*	6	*	64639	
Gummivare og plast	1159	744	181	505	339	894	475	370	62	249	166	338	148	814	291	362	198	141	*	*	7484	
Mineralproduktindustri	1715	1137	925	*	602	878	644	1338	441	613	1608	721	845	955	807	520	601	178	*	*	15099	
Metallindustri	622	52	1289	716	381	234	2318	1594	20	10090	6941	4246	4484	2825	570	11	5548	385	-	*	42327	
Metallvareindustri	2817	781	909	710	544	717	1758	848	708	673	2548	1728	520	3102	1046	561	671	169	23	*	20831	
Maskinindustri	1827	3694	774	328	1591	5594	978	653	*	2198	3430	7193	239	3828	704	*	505	*	48	*	34958	
Elektroteknisk industri	2386	*	4327	424	183	4043	3188	1599	1161	239	1703	3085	18	867	1605	529	375	97	32	*	30716	
Oljeplattformer	23	4790	142	-	-	1957	1015	199	248	1474	11980	6944	9	600	110	847	7	-	-	*	30344	
Transportmiddelindustri	248	600	568	898	2355	2004	564	979	1001	1895	2597	3178	2213	6404	372	333	446	393	151	*	27200	
Møbelindustri o.l.	*	855	1089	859	1400	1321	814	527	350	431	800	1039	237	3969	*	184	*	82	36	*	15590	
Kraft- og vannforsyning	1845	730	4470	2714	1966	2497	2254	3288	1312	2339	4154	6933	3113	3080	2333	595	5037	2184	699	*	51584	
Bygg og anlegg	9166	15576	27956	5470	5669	9584	7379	5019	2823	6288	15054	16358	3106	7359	11773	3634	6312	4704	1856	*	165372	
Varehandel	9646	33647	60062	5414	5258	10959	9070	5134	2853	5207	13770	15084	2736	7870	10495	3232	6309	4647	1777	*	213235	
Bil- og reparasjoner	1048	1655	2111	805	772	1047	843	621	330	591	1346	1589	384	796	1052	585	928	501	202	*	17204	
Hotell- og restaurant	1434	4025	9814	1131	2148	2335	1496	1310	694	1385	3458	4380	952	1695	2762	760	1834	1397	777	*	43914	
Rørtransport	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22016	22016
Utenriks sjøfart	254	10221	27393	0	5	8	3657	1003	3282	819	13846	23245	50	3310	281	21	62	26	12	*	87493	
Innenriks sjøfart mv.	599	402	3721	41	31	424	928	203	55	411	1531	3220	693	1444	587	180	2476	1777	256	*	18977	
Transport ellers	4189	22298	23806	3111	2587	4099	4029	2165	1080	2851	8670	10184	1826	4894	4973	3273	4315	2782	1335	*	112557	
Post og telekom.	1433	26661	22142	1484	2356	1203	1160	1064	903	2075	2909	4468	470	588	4282	1979	1347	2358	359	*	79391	
Finansformidling	2143	4730	37724	1883	1838	2399	1830	1430	1163	1847	4240	9025	1199	3124	5976	945	2572	1852	526	*	86457	
Eiendomsdrift	7689	17304	49597	5798	5295	8536	7002	4834	2983	4870	12840	16950	2769	7328	11279	3423	6973	5015	1879	*	182403	
Forretningsmessig tj.yt.	5159	26440	74601	2673	2413	6332	5102	3053	2437	3334	14815	14112	1389	3632	11194	1337	3137	3310	790	*	185439	
Offentlig administrasjon	4787	10374	32381	5053	4045	4898	4457	3138	2088	3273	7260	9892	2249	4214	6743	2758	7701	6184	3018	*	124565	
Undervisning	3871	7962	13765	3007	3183	3545	3485	2880	1699	3128	6583	10605	2060	4074	7932	2364	4586	4430	1692	*	90883	
Helse og sosial	8559	16147	23639	6936	6905	8683	7411	6094	3544	5701	12612	16956	4238	8719	10417	4489	8995	7422	2898	*	170382	
Tjenesteyting ellers	3338	7453	22714	4614	3051	3598	3207	2763	1242	2315	5102	7896	1387	2698	4654	1684	3070	2185	1229	*	84214	

*: Ikke oppgitt
(Kilde SSB 2006)

Tabell V2: Bruttoprodukt, alle fylker og næringer, 2003 i basisverdi, mill. kr.

Næringsnavn	Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Busk-erud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land	Horda-land	Sogn og Fjord-ane	Møre og Roms-dal	Sør-Trøn-delag	Nord-Trøn-delag	Nord-land	Troms	Finn-mark	Kontin-ental-sokke-len	Sum Norge	
Sum	49992	115821	239049	38582	35897	53020	46743	32950	19632	34765	106101	114790	22947	56605	65474	23554	49500	33088	13484	278256	1430249	
Jordbruk	560	553	52	932	948	654	671	275	157	203	1429	629	529	630	661	894	457	180	99	*	10510	
Skogbruk	304	378	24	1313	685	585	151	357	215	112	40	57	59	70	173	304	113	42	4	*	4986	
Fiske og fiskeoppdrett	27	1	0	0	-	3	9	13	28	106	247	943	356	1651	331	237	1298	621	668	*	6538	
Olje- og gassutvinning	1	1323	941	0	0	0	0	36	0	1	12921	2348	14	216	580	225	0	118	-	257574	276298	
Bergverksdrift	74	171	67	113	44	106	462	67	42	15	530	77	101	320	77	67	168	13	194	*	3045	
Fiskeforedling	85	0	9	16	*	*	70	*	2	*	529	439	298	1184	241	80	*	428	*	*	4466	
Næringsmiddelindustri	1887	1985	4531	1669	802	718	1452	380	203	*	2350	2083	819	1330	*	710	770	578	78	*	25040	
Tekstilindustri	195	*	94	*	159	44	67	*	*	127	236	381	107	321	114	12	106	45	7	*	2187	
Tre- og trevareindustri	261	338	59	1011	488	320	420	120	306	600	536	330	184	217	319	219	298	85	9	*	6118	
Treforedling	2258	220	26	21	1	1246	111	311	37	-209	71	45	30	26	84	691	-2	1	-	*	4969	
Forlag og grafisk	594	1293	6721	319	478	470	859	270	175	285	1103	1164	159	395	899	177	358	338	86	*	16142	
Kjemisk industri	1180	1157	2957	285	-	651	1757	1681	198	*	287	1886	*	1488	171	*	571	*	4	*	14929	
Gummivare og plast	421	270	82	145	162	428	179	132	31	113	63	137	46	325	99	153	67	27	*	*	2898	
Mineralproduktindustri	540	277	307	176	324	302	267	597	165	193	646	287	243	375	270	234	236	73	*	*	5576	
Metallindustri	179	8	388	238	108	87	377	444	6	1534	1838	1062	946	945	160	4	1747	110	-	*	10181	
Metallvareindustri	1169	410	431	310	249	361	761	400	348	342	1103	835	219	1327	479	205	333	74	13	*	9368	
Maskinindustri	811	1287	310	153	645	2128	374	210	*	858	1432	2726	108	1454	301	*	190	*	18	*	13567	
Elektroteknisk industri	721	1885	1530	167	62	1411	1460	516	338	115	750	1071	7	274	641	188	125	43	13	*	11316	
Oljeplattformer	9	1798	54	-	-	735	381	75	94	554	4496	2607	4	226	42	318	3	-	-	*	11395	
Transportmiddelindustri	84	267	210	326	963	881	176	289	294	626	928	931	710	1883	116	118	150	121	44	*	9117	
Møbelindustri o.l.	*	385	521	444	535	424	351	245	168	202	340	391	108	1502	*	114	*	38	22	*	6387	
Kraft- og vannforsyning	1393	358	2990	1862	1504	1909	1537	2588	1009	1868	3122	5171	2494	2246	1697	461	3939	1564	514	*	38215	
Bygg og anlegg	3506	6029	8998	2094	2361	3842	2881	1981	1184	2461	5800	6392	1273	2939	4162	1310	2522	1820	789	*	62432	
Varehandel	5671	16091	28069	3689	3271	6534	4925	2608	1891	3444	10421	10826	1572	4950	7771	1948	4084	2006	1074	*	120887	
Bil- og reparasjoner	179	556	764	316	330	355	369	136	110	115	332	375	187	221	240	176	433	213	39	*	5442	
Hotell- og restaurant	646	1953	4528	491	956	1029	667	565	331	647	1672	1987	452	749	1287	337	836	631	356	*	20188	
Rørtransport	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19789	19789
Utenriks sjøfart	76	1775	6829	0	2	2	1533	208	594	419	4300	5078	28	2139	45	7	9	14	9	*	23066	
Innenriks sjøfart mv.	59	153	2875	28	22	176	592	149	-3	562	677	1609	-118	1132	504	141	2331	1648	168	*	12705	
Transport ellers	1611	9145	7195	714	1036	1473	1295	859	520	1140	3377	4600	781	1766	2008	1160	1548	991	454	*	41703	
Post og telekom.	871	8740	6726	787	1136	647	676	582	746	604	1707	1948	247	314	2020	900	659	1071	177	*	30647	
Finansformidling	1401	2853	23943	1228	1236	1558	1184	941	738	1192	2721	5329	791	2053	3679	621	1688	1204	347	*	54715	
Eiendomsdrift	5426	12014	30517	4133	3966	5870	4951	3554	2206	3414	8922	11476	2121	5432	7288	2340	5019	3296	1454	*	123422	
Forretningsmessig tj.yt.	2974	13324	37415	1566	1432	3435	2776	1651	1070	2000	8528	8400	822	2174	6258	840	1881	2089	483	*	99248	
Offentlig administrasjon	2762	5741	18785	2854	2264	2879	2509	1873	1208	1876	4246	5632	1320	2546	3874	1644	4326	3296	1718	*	71385	
Undervisning	3129	6297	9633	2450	2469	2891	2867	2323	1410	2463	5379	7893	1659	3329	5695	1933	3650	3207	1318	*	70018	
Helse og sosial	6689	12370	18004	5465	5358	6724	5716	4770	2777	4350	9858	13063	3319	6855	7998	3515	7033	5724	2254	*	131856	
Tjenesteyting ellers	2021	4331	12465	3240	1889	2125	1912	1709	757	1351	3166	4584	802	1603	2786	968	1763	1310	709	*	49498	

*: Ikke oppgitt
(Kilde SSB 2006)